

Tisztelt Olvasó!

A De iurisprudentia et iure publico Jog- és politikatudományi folyóirat IV. évfolyamának első, 2010/1. száma nyolc tanulmányt és négy recenziót tartalmaz.

A tanulmányok sorát a *Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Karán végzős joghallgatók* írása nyitja, mellyel 2009 áprilisában megrendezett XXIX. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekciójában II. helyezést értek el. **Auer Ádám, Botos Gyöngyvér, Holdonner Roland, Kiss Balázs** „[A bírói szerepvállalás egyes aspektusai a magyar alapjogi bíráskodásban](#)” című munkája keretében a hatályos alapjogi bíráskodás rendszerét elemzik elméleti és gyakorlati szempontból. A jogintézmények vizsgálatánál azokra a kérdésekre keresik a választ, amelyek adott esetben az alapjogi bíráskodás gyakorlati megvalósulását akadályozzák. Összegezve álláspontjukat de lege ferenda javaslatként felvázolnak egy olyan rendszert, amely a fennálló hiányosságokat pótolja.

Következő Szerzőnk, **Csatlós Erzsébet** a *Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszékén PhD-hallgató*. „[Az Arktisz története a területkövetelési jogcímek tükrében I. – A kezdetektől az első területszerzési kísérletekig](#)” című tanulmányában egy olyan területtel, jelen esetben az Északi sarkvidékkel foglalkozik, amely mintegy száz éve folyamatosan nemzetközi jogi kérdések felvetését generálja. Kezdetben az Arktisz szárazföldi részei váltak elérhetővé, és ezáltal valamely sarkvidéki állam területének részévé, majd a technikai fejlődésnek hála fény derült a térség igazi vonzerejére, az alatta húzódó kontinentális talapzatban rejlő kiaknázatlan kőolaj és földgázkészletre, valamint az egyéb ásványkincsekre. Ezek elhelyezkedésüket tekintve leginkább az arktiszi óceán és az azon úszó jégtáblák tömege alatt található, azon a területen túl, amelyen a parti államoknak már kiváltságai nincsenek. Az államok nyersanyagéhsége, valamint az olvadó jég által felszabaduló vízi útvonalak feletti szuverenitásgyakorláshoz fűződő érdeke előtt azonban a nyílt tengeri jelleg sem képez akadályt, és mintegy 100 éve folyamatosan próbálkoznak egyre nagyobb területet a sajátjukként szabályozás alá vonni. A kérdés csak az, hogy ez mennyire egyeztethető össze a nemzetközi jog szabályaival. A dolgozat első része az Arktisz térségének a jelentőségére kíván rámutatni az abban rejlő lehetőségek bemutatásával, majd a terület feltérképezésére illetve megszerzésére irányuló első próbálkozásoknak a folyamatát elemzi. A második részben – folytatva az előző gondolatmentet – a '60-as években kezdődő nyersanyag-kitermelési hullám által generált problémákat, az ezt követő területszerzési kísérleteket, ezek nemzetközi jogi megítélését, valamint a jövőben potenciálisan felmerülő problémák gyökerét elemzi a Szerző.

A harmadik tanulmány **Feledy Botond** munkáját dicséri, aki az *Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója*, jelenleg a Freie Universität Berlin DAAD ösztöndíjasa. Angol nyelvű tanulmánya „[The explicative value of public-private separation in interest representation](#)” címmel az érdekérvényesítés (lobbizás) témájával foglalkozik. Az Európai Intézményeknél és az Egyesült Államok szövetségi szintjén két, alapvetően különböző érdekérvényesítési szabályozás működik. Amíg a lobbisták legnagyobb érdeklődésére számot tartó Európai Bizottság az önszabályozás elvét követi Maastricht óta, addig az USA Kongresszusa 1995-től folyamatosan szigorítja és jogszabályi keretek közé szorítja a lobbisták washingtoni működését. A tanulmány azokat az útvonalfüggő történelmi faktorokat elemzi, amelyek a két szabályozási rezsím radikális különbözőségét indokolhatják. Szerzőnk ehhez a szuverenitás gyakorlati értelmezését és a közszféra-magánszféra elválasztásának evolúcióját vizsgálja meg. Előbbit Raymond Aron francia politológus-filozófus demokrácia-elméletén, utóbbit Jürgen Habermas német filozófus társadalmi struktúra változásáról szóló elméletén keresztül. A különbözőséget indokló hagyományok mellett a szabályozások jövőbeli konvergenciájának legfőbb okai is áttekintésre

kerülnek. Az elemzés bevezetésként szolgálhat további, a lobbizás szabályozásának kontextusát vizsgáló kutatásokhoz.

[„For better or for worse, till death...” The symbols of the legal customs related to marriage in the European Legal Culture](#)” című angol nyelvű tanulmányában **Herger Csabáné egyetemi docens, a Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Jegtörténeti Tanszékének** oktatója azt vizsgálja, hogy az európai jogi kultúrában a házassági jogszokások – legyen szó a római-germán vagy a zsidó-keresztény hagyatékáról –, milyen értékeket jelenítettek meg. Megállapítja, hogy amíg a hasonlóságok többnyire a házassághoz, mint tényleges életjelenséghez és annak jogi szabályozásához köthetők, az eltérések köre elsősorban a vallásfilozófiából és az erkölcsből fakadt. A két kultúrkör sajátos jelképrendszerét bemutatva a Szerző azt a következtetést vonja le, hogy a tradicionális értékeknek ma is van jelentőségük, mégpedig akkor, amikor a családi problémák és más társadalmi válságjelenségek kapcsán a szakemberek a pozitív személyes értékszemlélet és közösségi értékírányultság alakítását szorgalmazzák.

Ismét egy angol nyelvű tanulmánnyal jelentkezett a *Szegedi Tudományegyetem, Népegészségtani Intézetének tudományos munkatársa, Julesz Máté, „The Legal, Social and Economic Framework of a Green New World”* címmel. A Szerző szerint az emberiség manapság fekteti le a környezetvédő társadalom jogi, etikai és gazdasági alapjait. Ennek vizsgálata során olyan alapigazságokra bukkan, melyek a következőkben foglalhatók össze: számos eltérés adódik egyes országok között; a diszkrpanciák elsimítása nem mindig helyes megoldás; van, amikor hagyni kell fejlődni és külön utakon járni bizonyos államsoportokat; a szélsőségesség fogalma relativizálódik; ami számunkra extrémnek tűnik, más milliók számára az egyetlen járható út; valamint tudni kell összehangolni azon országok érdekszempontjait is, amelyek földrajzilag, de legalábbis geopolitikailag igen távol állnak egymástól.

Aktuális számunk német nyelvű tanulmányát a *bnt Szabó Tom Burmeister Ügyvédi Iroda ügyvédjelölt munkatársa, Szabó Péter* írta. A [„Vertragsrechtliche Probleme des Sport-Sponsoring im deutschen und ungarischen Recht”](#) című írás egy jogi és gyakorlati szempontból is érdekes és fontos témát dolgoz fel: felvázolja a sport-szponzorálási szerződés középpontjában álló image átruházással összefüggő jogkérdéseket két részben.

Az első részben elemzésre kerül az egyéni sportolók sport-szponzorálási szerződése a következő főbb pontokban:

- a szponzorált személyiségi joga egy részének reklámcélokából a szponzorra való átruházása és ehhez kapcsolódóan a személyiségi jog feloszthatósága személyiségi jogi és vagyoni jogi érdekekre;
- a szponzor jogai a szponzorált személyiségi jogainak harmadik személy részéről történő megsértése esetén;
- a szerződés felmondásához kapcsolódó jogkérdések.

A második részben a sportegyesületek és sportszövetségek szponzorálási szerződéseiből eredő problémák kerülnek feldolgozásra:

- az ilyen szerződések kétféle teljesítésével összefüggő kérdések és jogelméleti megoldások;
- a gazdasági társaságok szerepe az ilyen szerződések tekintetével;
- a szerződés mint harmadik személy általi teljesítésre tett ígéretet (is) tartalmazó kötelmi jogviszony minősítése.

A tanulmány párhuzamosan elemzi a német és a magyar jogban felmerülő releváns problémákat a bőséges német jogirodalomra támaszkodva.

A következő tanulmányt **Sziklay Júlia**, az *Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója*, valamint az *Adatvédelmi Biztos Irodájának az alapító tagja (1995-2008)*, jelenleg az *Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának munkatársa* írta. „[Az információs jogok történeti gyökerei – a köz- és magánszféra kategóriái alapján](#) –” című esszé a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogok történeti-filozófiai hátterével foglalkozik, kiindulópontként elfogadva a privacy-elmélet alaptételét, miszerint az adatvédelem-információs szabadság a magánélet-közélet dichotómájából következik, illetve azon alapul. A privacy-elmélet alapja a Brandeis-Warren-féle fogalom meghatározás, illetve annak Schoeman által történő továbbfejlesztése, mely szerint a magánélet (privacy) mint mozgástér lényegi része az adott személyről szóló információk megszerzésének és felhasználásának a problematikája. Az információs szabadság ugyanakkor a közélet, a közhatalom működésének és tevékenységének átláthatóságát és ellenőrizhetőségét szolgálja a „közre” tartozó információk, vagyis a polgári nyilvánosság megteremtésével. A két információs jog ennek megfelelően szoros kapcsolatban áll egymással, a filozófiai háttérként megragadott magánszféra-közszféra fogalmak is egymás viszonylatában értelmezendők. A fogalmak történeti fejlődése Jürgen Habermas: A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása c. könyvében leírt nyilvánosság-modell alapján kerül bemutatásra. Az ókori görögök által először használt privatus-publicus fogalom pár jelentésváltozását kronológiai sorrendben követve jutunk el egészen a modern magán-közszféra fogalmak egymás viszonylatában értelmezett jelentésének kifejtéséig.

A tanulmányok sorát az „[Alkotmányos korlátok a közigazgatás szervezete és működése felett](#)” című írás zárja, amelyet a *Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszékén oktató Váczi Péter, egyetemi tanársegéd* készített el. „Az emberek kormányzatba vetett bizalma és az iránta való engedelmissége egyaránt a közigazgatásának jó vagy rossz mivoltával arányos.” A kormányzat legfőbb célja éppen ezért a megfelelő közigazgatás kifejlesztése kell, hogy legyen a nép bizalmának elnyerése érdekében. Vajon pontosan milyen követelményeknek kell megfelelnie a közigazgatásnak annak érdekében, hogy elérje célját? A jelen tanulmány ezen kérdésre keresi a választ, méghozzá a címből is kitűnően kettős megközelítésből. Célszerű ugyanis megvizsgálni egyrészt a közigazgatási szervezetrendszer felépítésével, a szervezet egészével kapcsolatos alkotmányos kritériumokat, másrészt pedig a szervezet működésével, a közigazgatás tevékenységével összefüggő kívánalmakat. Az alkotmányos állam és jogállam hagyományos összetevői mellett a mai globalizálódó világ számos olyan új jogréteget rejt magában, amely hatást gyakorol az adott állam közigazgatásának alkotmányos működésére, ezek közül az Európa Tanács és az Európai Unió által megalkotott dokumentumok érdemelnek kiemelés. Az ezekben foglalt alapelveknek kell(ene) ugyanis áthatnia a közigazgatás működését és biztosítani az állampolgári jogok érvényesülését. Melyek ezek a nemzetközi elvárások és miként valósulnak meg hazánkban?

Jelen számunk négy recenziót foglal magában:

Fehér Lóránt, a *Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszékének PhD-hallgatója* „[Farkas Csaba – Jenovai Petra – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági jog](#)” című művét ismerteti.

Jenovai Petra, a *Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének PhD-hallgatója* „[Papp Tekla: Atipikus szerződések](#)” című kötetét mutatja be.

A *Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Magánjogi Tanszékének PhD-hallgatója*, **Kiss Zoltán** „[Nótári Tamás: Cicero – Válogatott védőbeszéd](#) I.” című könyvét recenzálja.

A negyedik recenzió keretében **Molnár András**, a *Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Jogelméleti Tanszékének PhD-hallgatója* „[Cass R. Sunstein: A Constitution of Many Minds](#)” című művének tudományos ismertetését adja.

Lapunk következő száma várhatóan 2010 áprilisában jelenik meg.

Paczolay Péter
főszerkesztő